

Werk en zwangerschap

Hoe u zorgt voor een gezonde en veilige werkomgeving

Zwangere vrouwen kunnen kwetsbaar zijn tijdens het werk. Stress, onregelmatige werk- en rusttijden, lawaai en werken met gevaarlijke stoffen kunnen schadelijk zijn voor de gezondheid van uw werkneemsters en hun baby. Gelukkig kunt u veel doen om uw medewerkers een gezonde en veilige werkomgeving te bieden. In deze flyer leest u waar uw mensen recht op hebben, wat de arbeidsrisico's zijn en welke maatregelen u kunt en moet nemen.

Een belangrijk wettelijk uitgangspunt is dat zwangere werkneemsters gelijk worden behandeld als andere medewerkers. Hun arbeidspositie blijft dan ook onaangetast. Daarnaast zijn er voorschriften waaraan u zich als werkgever moet houden. Deze regels zijn beschreven in de Arbeidstijdenwet (verlof, werk- en rusttijden en rustplaatsen), de Arbowet en het Arbobesluit (arbeidsrisico's en maatregelen om veiligheid en gezondheid te waarborgen).

Rechten

U mag medewerkers niet ontslaan of hun contract beëindigen omdat ze zwanger zijn en/of hun baby borstvoeding geven. Het zwangerschapsverlof van uw werkneemsters bedraagt zestien weken. Vier weken voor de bevalling en twaalf weken erna, of zes weken voor de uiterekende datum en tien weken erna. Uw medewerkers mogen niet eerder dan zes weken na de bevalling weer aan het werk gaan.

Als een zwangerschapsonderzoek tijdens werktijd noodzakelijk is, krijgen ze daarvoor betaald verlof.

Daarnaast hebben zwangere vrouwen recht op extra pauzes (maximaal 1/8 van hun arbeidstijd). Ze mogen niet langer dan 10 uur per dienst werken. Per week is dat maximaal 50 uur (4 weken achter elkaar) of 45 uur (16 aaneengesloten weken). U kunt uw zwangere werkneemsters niet verplichten 's nachts te werken, tenzij u aannemelijk kunt maken dat dit echt niet anders kan.

Als uw werkneemster u heeft verteld dat ze op haar werk haar kind borstvoeding wil geven, of wil kolven, moet u hiervoor een afgesloten ruimte ter beschikking stellen. Het gaat om de eerste negen maanden van de baby. De tijd dat uw werkneemster in deze ruimte doorbrengt mag maximaal ¼ van de arbeidstijd in beslag nemen.

Arbeidsrisico's

Er zijn verschillende omstandigheden die schadelijk kunnen zijn voor uw werkneemster en haar ongeboren kind. Ook kunnen deze arbeidsrisico's nadelige gevolgen hebben voor de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen. Bij hoge risico's bent u verplicht maatregelen te nemen om de gezondheid en veiligheid van uw medewerkers te waarborgen. Als dat niet mogelijk is, moet u hen ander of aangepast werk aanbieden. En als dat niet lukt, moet u deze medewerkers vrijstellen van werk.

Stress

Werkdruk en ongewenste omgangsvormen kunnen stress opleveren. Zorg dus voor een gezonde hoeveelheid werk, en wees alert op agressie of pesterijen. Het is verder verplicht om een vertrouwenspersoon aan te stellen bij wie uw werkneemsters terecht kunnen. Dat geldt ook voor een goede klachtenprocedure.

Lichamelijke belasting

Vooral in de laatste 26 weken voor de bevalling kan zware lichamelijke arbeid schadelijk zijn. Ook kan dit werk het herstel in de eerste drie maanden na de bevalling bemoeilijken. U moet er dan ook voor zorgen dat uw medewerkers zo min mogelijk fysiek zwaar werk doen. Bijvoorbeeld door ze aangepast werk aan te bieden.

Een aantal specifieke werkzaamheden is wettelijk verboden:

- Dagelijks meer dan eenmaal per uur hurken, knielen, bukken of staande voetpedalen bedienen tijdens de laatste drie maanden van de zwangerschap;
- Meer dan 10 kilo in een handeling tillen tijdens de hele zwangerschap en tot drie maanden na de bevalling;
- Meer dan 10 keer per dag gewichten van meer dan 5 kilo tillen vanaf de 20ste week van de zwangerschap;
- Meer dan 5 keer per dag gewichten van meer dan 5 kilo tillen vanaf de 30ste week van de zwangerschap.

Werken met gevaarlijke stoffen

Bepaalde gevaarlijke stoffen, zoals sommige oplosmiddelen en zware metalen, kunnen schadelijk zijn voor ongeboren kinderen. Ook kunnen ze de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen aantasten. Daarnaast kunnen kankerverwekkende stoffen de gezondheid van de (ongeboren) baby schaden.

Het beste wat u kunt doen, is uw medewerkers niet in aanraking te laten komen met deze stoffen. Dat geldt ook voor stoffen die niet uit een verpakking komen, maar op de werkplek vrijkomen, zoals koolmonoxide en sommige vormen van lasrook.

Veilige waarden

Moeten zwangere medewerksters toch werken met gevaarlijke stoffen? Dan is het goed om te weten dat zij niet mogen werken met gevaarlijke stoffen die geen veilige waarden hebben. Zijn deze drempelwaarden of grenswaarden wel vastgesteld, dan moeten uw werknemers altijd onder het niveau van deze waarden werken.

Micro-organismen

Sommige bacteriën, virussen en parasieten kunnen schadelijk zijn voor ongeboren kinderen. Voorzichtigheid is geboden als uw medewerksters in contact komen met mogelijke dragers daarvan, zoals kleine kinderen en zieke mensen. Ook is voorzichtigheid geboden met levende of geslachte dieren, rioolwater of afval. Ten slotte is het zaak alert te zijn tijdens werkzaamheden in de groenvoorziening en reizen buiten Europa. Het kan nodig zijn dat uw medewerkster zich voor aanvang van de zwangerschap moet laten inenten. Informeer werknemers met een kinderwens hierover.

De Arbowet verbiedt zwangere vrouwen te werken met het rubellavirus (rodehond) en de parasiet toxoplasma (toxoplasmose). Ze mogen er alleen mee in aanraking komen als ze immuun zijn voor deze micro-organismen.

Omgevingsfactoren

Overdruk kan schadelijk zijn voor de zwangerschap en/of het ongeboren kind. Duiken en werken aan caissons is dan ook verboden. Ook mogen zwangere vrouwen niet ondergronds werken of te maken krijgen met veel lawaai. Dit geldt ook voor zware lichaamstrillingen, trillingsbronnen, schokken en een bepaalde hoeveelheid radioactieve straling.

Voorlichting

U bent verplicht om uw medewerkers te informeren over hun rechten voor, tijdens en na de zwangerschap (verlof, werktijden, rusttijden en rustplaatsen). Ook moeten ze op de hoogte zijn van de risico's en wat u eraan hebt gedaan om ze te beheersen of te voorkomen. Dit geldt ook voor mannen en vrouwen met een kinderwens. Ze hebben er recht op om tijdig te weten wat de risico's zijn voor de vruchtbaarheid en welke voorzorgsmaatregelen er zijn genomen.

Wat doet de Inspectie SZW?

De Inspectie SZW kan een boete opleggen als de regels uit de Arbowet en het Arbeidsbesluit worden overtreden (arbeidsrisico's en maatregelen) en werkgevers zich niet houden aan de regels voor verlof voor en na de bevalling (artikel 4.6. Arbeidstijdenwet).

Overtreding van de andere wettelijke regels is niet strafbaar. Daarom kan de Inspectie SZW hiervoor geen boete opleggen. Werknemers kunnen wel naar de rechter stappen om een civielrechtelijke procedure te starten.

Verder lezen

- Handreiking arbomaatregelen zwangerschap en werk (Stichting van de Arbeid).
- Stress door het werk ... bij zwangerschap (brochure Erfocentrum en het Nederland Centrum voor Beroepsziekten).
- Alles over werk en zwangerschap (brochure FNV).
- Zwangerschap en werk (website RIVM).

Dit informatieblad is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

www.inspectieszw.nl

© Rijksoverheid | februari 2017 | 100935